

Beden Eğitimi Zümre Öğretmenlerinin İşbirliği Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması

Ahmet Enes Sağın¹, Mehmet Güllü², & Sinan Uğraş³

Özet: Bu araştırmada beden eğitimi zümre öğretmenlerinin işbirliği düzeyinin belirlenmesi, beden eğitimi zümre öğretmenlerinin birbirleriyle olan yüksek ve düşük işbirliği düzeyinin sebeplerinin irdelenmesi ve bu duruma neden olan faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Karma yöntem desenlerinden açıklayıcı desenin kullanıldığı araştırmada ilk olarak nicel boyutunda örneklem olarak Gaziantep ilinde görev yapmakta olan 125 beden eğitimi öğretmeni alınmıştır. Araştırmanın nitel boyutunu ise aşırı veya aykırı durum örnekleme kullanılarak 125 öğretmenden nicel verileri sonucunda işbirliği düzey puanı en yüksek ve en düşük olan 10 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Clark'ın geliştirdiği "Takım Çalışması" adlı ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılarak Çelebi, Vuranok, Turgut (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan hali kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında beden eğitimi öğretmenlerinin işbirliği düzeylerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin işbirliği düzeylerinin yüksek çıkmasına rağmen araştırmanın nitel kısmında öğretmenlerin işbirliği düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilecek birçok etkenin olduğu ortaya çıkmıştır. Okuldaki zümre sayısının fazla olması, özellikle kalabalık okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin malzeme ve saha kullanımına özen göstermemesi, Evrak işlerinin sadece belirli öğretmenlere yüklenmesi, öğretmenlerin sorumluluk duygusu ve işini sevme boyutunda sıkıntılarının olması gibi etmenlerin beden eğitimi öğretmenlerinin işbirliği düzeyini olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen İşbirliği, Beden Eğitimi Öğretmeni, Zümre Öğretmenleri

Geliş Tarihi: 13.08.2019 – **Kabul Tarihi:** 25.06.2020 – **Yayın Tarihi:** 29.06.2020

DOI: 10.29329/mjer.2020.258.19

¹ **Ahmet Enes Sağın**, Expert, Beden Eğitimi ve Spor, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-4243-8276

Correspondence: a.e.sagin@outlook.com

² **Mehmet Güllü**, Assoc. Prof., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, İnönü Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-0930-7178

³ **Sinan Uğraş**, Assist. Prof. Dr., Ayvacık Meslek Yüksek Okulu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-0792-1497

Determination of the Cooperation Level of Physical Education Coterie Teachers: A Mixed Methods Study

Abstract: In this research, it was aimed to determine the level of cooperation of physical education coterie teachers, to examine the reasons of high and low level of cooperation between physical education coterie teachers and to reveal the factors causing this situation. In this study descriptive design, which is one of the mixed method designs, was used, and firstly, 125 physical education teachers working in Gaziantep province were taken as the sample in quantitative dimension. The qualitative aspect of the research is as follows: As a result of quantitative data from 125 physical education teachers using excessive or contradictory sampling, the 10 highest level of cooperation teachers and the 10 lowest level of cooperation teachers. In the study, the Turkish-adapted version (by Çelebi, Vuranok, Turgut (2016)) of the scale called Teamwork, developed by Clark, was used as a quantitative data collection tool after the validity and reliability analyzes of the scale were performed. Semi-structured interview form was used to collect qualitative data. In the quantitative part of the research, it was seen that the cooperation levels of physical education teachers were generally high. In the qualitative part, despite the high levels of teachers' cooperation, it was found that many factors negatively affected the cooperation. It has been observed that some factors negatively affect the level of cooperation of the physical education teachers such as; high number of coterie in the school; physical education teachers do not pay attention to materials and field use, especially in crowded schools; assigning paperworks to only a few people; problems with teachers' sense of responsibility and liking their job.

Keywords: Teacher Cooperation, Physical Education Teacher, Coterie Teachers

GİRİŞ

Her dönem iyi bir öğretmen olmanın koşulları veya nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özellikler değişkenlik göstermekte çeşitli fikirler söz konusu olabilmektedir (Sünbül, 1996). Aynı okulda çalışan öğretmenlerin birbirleriyle olan iletişimleri, uyumları, çalışmaları eğitim kalitesini ve niteliğini etkileyebilir ve kendi aralarındaki işbirliği okul içindeki verimi artırabilir. Bu durumun en önemli örneklerinden birini okullarda zümre öğretmenler kurulunda görülmektedir.

Zümre öğretmenler kurulu, okulda aynı dersi okutan öğretmenlerden oluşur. Kurul, eğitim ve öğretim yılı başlamadan önce, ikinci dönem başında ve eğitim ve öğretim yılı sonunda olmak üzere en az üç defa toplanır. Zümre toplantılarının amacı; “*eğitimi planlamak ve koordine etmek, eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltmek, eğitimle ilgili görüş ve öneriler geliştirmek, aynı alanlar arasında iletişim, uyum ve iş birliği sağlamaktır*” (MEB, 2017). Okul içerisindeki birimlerden sadece biri olan zümreler, eğitim hizmetinin planlandığı en küçük örgütsel birim olarak düşünülebilir (Göksoy ve Yenipınar, 2015). Gruplar bireylere oranla daha yeni fikirler üretme safhasında daha etkili olabileceği (Lunenburg ve Ornstein, 2013) ve bu nedenle okul içerisinde yapılan zümre kararlarının doğru bir şekilde kullanıldığında eğitimin verimini artırabileceği söylenebilir (Bateman ve Snell, 2016; Yenipınar, 2018).

Son zamanlarda eğitim-öğretimle veya öğretmen niteliği özelinde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmaları, etkili öğretmen olmanın özelliklerinden biri olarak görülmektedir (Şişman, 2011; Özkan ve Arslantaş 2013; Demirtaş, 2010). Öğretmenlerin aktif bir şekilde işbirliği yapması okulların üretkenliğinde önemli bir faktördür (Schechter ve Tschannen, 2006). Öğretmenler kendi aralarındaki dayanışma düzeyi ne kadar artarsa teori, yöntem, öğrenme ve öğretme süreçleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilirler ve böylece kendi öz eğitimini geliştirme şansı elde edebilirler (Goddard vd. 2007). Zümre öğretmenler kurulundaki öğretmenlerin iş birliği içinde olmaları, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerini geliştirebileceği gibi iyi bir öğrenme ikliminin oluşturması bakımından önemlidir (Aydın, 2018; Çelebi, Vuranok ve Hasekioglu, 2016; Kılcan, Çepni ve Kılınç, 2018).

Öğretmenlerin işbirliği yapmaları sayesinde birçok zorluğun üstesinden gelinbilir ve problemlerle başa çıkılabilir (Vangrieken vd. 2015). Aynı zamanda okulların öğrenci başarısını artırma becerisini geliştirmekte, çocukların eğitim öğretim hayatlarına önemli katkılar sağlamaktadır (Hart, 1998; Goddard, 2007). Vangrieken vd.' ne (2015) göre; Eğitim öğretim süreci boyunca işbirliği, öğrencileri geleceğe hazırlamada hayati bir öneme sahiptir. Yapılan çalışmalarda işbirliğinin artması hem öğrenci hem de öğretmen düzeyinde olumlu bir tutumun oluşmasına ve gelişmesine katkı yaptığı bilinmektedir (Shachar ve Shmuelewitz, 1997; Brownell vd. 1997).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda güçlü bir okul ortamı oluşturulmasında öğretmen işbirliğinin önemli bir yer tuttuğu ve bu durumun okulun amaçlarına ulaşmada katkısı olacağı belirtilmiştir. Ancak öğretmenlerin birbirleriyle olan işbirliğinin istenilen seviyede olmadığı saptanmıştır (Demirtaş, 2010; Ayık ve Şükrü, 2007; Çubukçu ve Girmen, 2006). Yapılan zümre toplantılarda alınan kararların birçoğunun uygulanmadığını ve etkili biçimde yürütülmediği görülmektedir (Demirtaş vd. 2008; Küçük vd. 2004). Bazı çalışmalarda zümre toplantılarında alınan kararların kağıt üstünde kaldığı ifade edilmiştir (Aydın, 2018; Şahin, Maden ve Tetik, 2011). Zümre toplantıları ile ilgili en dikkat çekici nokta öğretmenlerin bu toplantıları formalite olarak görmeleridir (Çalışkan, Yıldırım ve Kılınç, 2019; Gökyer, 2011; Güler, Altun ve Türkdoğan, 2015; Kılcan, Çepni ve Kılınç, 2018; Şahin, Maden ve Gedik, 2011).

Gerek okul içinde gerekse okul dışında daha fazla işbirliği içinde çalışması gereken öğretmenlerin başında beden eğitimi öğretmenleri gelmektedir. Diğer branş öğretmenleri sınıflarında ders işlerken beden eğitimi öğretmenleri ortak olarak aynı anda spor tesisini ve spor malzemelerini kullanmak durumunda kalabilmektedir. Okullarda tesis ve spor malzemesi konusundaki yetersizlikler (Demirhan ve ark, 2014; Erhan ve Tamer, 2009; Hardman, 2008) düşünüldüğünde öğretmen işbirliğinin önemi daha da artmaktadır. Bu durum işbirliğini kaçınılmaz kılar (Ünlü vd. 2009). Karabulutlu ve Pulur'un (2017) yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin okul, aile ve toplumla işbirliği yapma konusunda iyi düzeyde yeterliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak beden

eğitimi zümre öğretmenlerinin birbiriyle olan işbirliğini düzeyini ortaya koymaya yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi zümre öğretmenlerinin işbirliği düzeyinin belirlemek ardından beden eğitimi zümre öğretmenlerinin birbirleriyle olan yüksek ve düşük işbirliği düzeyinin sebeplerinin irdelenmesi ve duruma neden olan faktörlerin ortaya çıkarılmasını sağlamaktır. Araştırmanın bu genel amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Beden eğitimi zümre öğretmenlerinin

- Birbirleriyle olan işbirliği düzeyi nedir?
- Birbirleriyle olan işbirliğine yönelik görüşleri nelerdir?

2. Beden eğitimi zümre öğretmenlerinin cinsiyet, yaş ve okuldaki zümre sayısı değişkenlerine göre;

- İşbirliği düzeyi nedir?
- Birbirleriyle olan işbirliğine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin birbirleriyle olan işbirliği düzeyinin ortaya konulması ve bu duruma neden olan faktörlerin tespit edilmesi amacıyla nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem her geçen gün gelişmekte ve popülerliğini artırmaktadır (Tashakkori, ve Creswell 2007). Creswell (2006) nicel ve nitel yaklaşımları bir arada kullanılmasının, her iki yaklaşıma kıyasla araştırma problemlerinin daha iyi algılanabileceğini ifade etmektedir.

Alanyazıda birbirinden farklı karma yöntem sınıflandırmaları bulunmaktadır. Bu çalışmada Creswell'in (2006) sınıflandırdığı açıklayıcı (explanatory) desen kullanılmıştır. Açıklayıcı desen, nicel verilerin toplanmasına öncelik verir, ardından çıkan sonuçlar üzerinden ikinci basamağı yani nitel aşamayı uygulamaya başlar ve birincil sonuçları test eder (Creswell ve Clark 2014).

İlk olarak beden eğitimi öğretmenlerinin birbirleriyle olan işbirliği düzeyinin ortaya koymak amacıyla nicel araştırma yöntemi olan tarama model kullanılmıştır. Bu model, evren içinde var olan hâlihazır durumu örneklem üzerinde çalışmalar yaparak genel eğilimin, tutumun veya görüşlerin nicel bir şekilde betimlenmesini sağlar (Creswell, 2017, s. 155). İkinci bölümde ise nicel bölümün analizi neticesinde ortaya çıkan işbirliği düzey puanları en yüksek ve en düşük 10 öğretmenle yapılan görüşmeler oluşturmaktadır.

Nicel Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma grubunu 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında Gaziantep ilinde Milli Eğitim Bakanlığı bağlı okullarda çalışan 125 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırma Örneklemine Seçilen Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Öğretmen Nitelikleri	Özellikler	F	%
Cinsiyet	Erkek	77	61.6
	Kadın	48	38.4
Yaş	22-32	50	40.0
	33-43	52	41.6
	44 ve üstü	23	18.4
Okulundaki zümre sayısı	2	30	24.0
	3-5	65	52.0
	5 ve üstü	30	24.0

Tablo 1’de verilen öğretmenlerin demografik özelliklerine bakıldığında %61,6’sının erkek %38,4’ünün kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları dikkate alındığında ise en fazla 33-43 (%41,6) yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Okulundaki zümre sayılarında ise çoğunluğu 3-5 (%52,0) kişi aralığındaki öğretmenler oluşturmaktadır.

Nitel Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemde sınırlı sayıda olan kaynakların etkin bir şekilde kullanılması söz konusudur. Bu yüzden amaca hizmet edecek bilgi bakımından zengin vakaların seçilmesi yaygın bir tekniktir (Patton, 2002). Normal durumlara kıyasla daha zengin bir veri ortaya koyabilmeleri amacıyla aşırı ya da aykırı örnekleme yöntemi yardımcı olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada da beden eğitimi zümre öğretmenlerinin birbirleriyle olan işbirliği düzeyinin en yüksek ve en düşük olan grubun neden bu şekilde düşündüklerinin tespit edilmesi amacıyla aşırı veya aykırı durum örnekleme tercih edilmiştir. Araştırmaya katılan 125 öğretmenden en yüksek ve en düşük puan ortalamasına sahip 10 öğretmen örneklem grubunu oluşturmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlere Mustafa, Melike vb. kod isimler verilmiştir.

Tablo 2. İşbirliği Düzey Puanları Düşük Öğretmen Grubu

Katılımcının Kod Adı	Yaş	Okuldaki Zümre Sayısı	Okul Türü	İşbirliği Düzey Puanları
Mustafa	33	8	Ortaokul	2.28
Hasan	39	8	Ortaokul	2.32
Osman	30	3	Ortaokul	2.51
Sümevra	27	4	Ortaokul	2.55
Buğra	25	4	Meslek Lisesi	2.58
Zehra	28	7	Ortaokul	2.63
Emir	29	7	Meslek Lisesi	2.63
Melike	34	4	Anadolu Lisesi	2.67
Ayşe	35	5	Anadolu Lisesi	2.84
Sude	40	3	Ortaokul	2.86
Toplam İşbirliği Ortalama Değeri				2.58

Tablo 2’de araştırmanın nitel kısmına seçilen işbirliği düzey puanları en düşük olan 10 beden eğitimi öğretmenin yaşlarının 25-40 arasında olduğu ve okulunda 3-8 arasında zümre öğretmenin bulunduğu görülmektedir. Farklı okul türlerinde olan bu öğretmenlerin işbirliği puanları ortalaması 2.58’dir.

Tablo 3. İşbirliği Düzey Puanları Yüksek Öğretmen Grubu

Katılımcının Kod Adı	Yaş	Okuldaki Zümre Sayısı	Okul Türü	İşbirliği Düzey Puanları
Niyazi	45	2	Fen Lisesi	4.80
Hüseyin	42	3	Ortaokul	4.75
Asım	33	2	Fen Lisesi	4.74
Bayram	28	4	Ortaokul	4.74
Hakkı	50	2	İ.Hatip Ortaokulu	4.68
Cebrail	43	3	Ortaokul	4.67
Aytaç	45	6	Anadolu Lisesi	4.65
Emine	25	4	Anadolu Lisesi	4.62
Hatice	35	5	Anadolu Lisesi	4.59
Kadir	44	2	İ.Hatip Ortaokulu	4.58
Toplam İşbirliği Ortalama Değeri				4.68

Tablo 3’de araştırmanın nitel kısmına seçilen işbirliği düzey puanları en yüksek olan 10 beden eğitimi öğretmenin yaşlarının 25-50 arasında olduğu ve okulunda 2-6 arasında zümre öğretmenin bulunduğu görülmektedir. Farklı okul türlerinde olan bu öğretmenlerin işbirliği puanları ortalaması 4.68’dir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda, veri toplama aracı olarak Clark’ın geliştirdiği “Takım Çalışması” adlı ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılarak Çelebi vd. (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan hali kullanılmıştır. Orijinal hali, 32 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan ölçek, yapılan faktör analizleri sonucunda 19 madde ve üç alt boyuttan meydana geldiği tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar; “grup oluşturma” (ilk 6 soru), “erken gelişim ve kural koyma (dönüşüm) (7-14 arasındaki sorular)” ve “takım olma (15 ve 19 arasındaki sorular)” olarak adlandırılmıştır (Çelebi vd. 2016).

Nitel boyutunda ise; literatürdeki benzer çalışmalar incelenmesinin ardından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu 3 uzmana gönderilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda değişikliklerin ardından mülakat formunun denenmesi için 3 beden eğitimi ve spor öğretmeniyle pilot görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin ardından düzenlemeler yapılarak son halini alan görüşme formu 6 demografik ve 11 sorudan meydana gelmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel boyutunda, elde edilen veriler ışığında verilerin analizinde kullanılacak test yönteminin belirlenmesi amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 aralığında olduğundan parametrik analiz yöntemlerinden Independent

Sample t Testi ve One Way Anova tercih edilmiştir (George ve Mallery 2010). Anova testi sonrasında Post Hoc testi olarak çalışma grubunun örneklem sayılarının birbirinden uzak olması nedeniyle de Scheffe testi kullanılmıştır (Kayri, 2009).

Çelebi, Vuranok ve Turgut'un (2015) geliştirmiş olduğu ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık testi sonucunda güvenilirlik puanı 0.91 bulunurken grup oluşturma aşaması 0.87 erken gelişim ve kural koyma (dönüşüm) aşaması 0,85 takım olma aşaması 0,80 olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada ise Cronbach Alfa iç tutarlılık testi sonucunda güvenilirlik puanı 0.91 bulunurken grup oluşturma aşaması 0.76 erken gelişim ve kural koyma (dönüşüm) aşaması 0,80 takım olma aşaması 0,76 olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Araştırmanın Nicel Verilerine İlişkin Göstergeler

	Grup Oluşturma Aşaması	Erken Gelişim ve Kural Koyma Aşaması	Takım Olma Aşaması	Toplam
N	125	125	125	125
X	3.69	3.96	3.90	3.85
Ss	.076	.054	.075	.060
Çarpıklık	-.247	-.013	-.688	-.257
Basıklık	-.893	-.481	.160	-.713

Çalışmanın nitel boyutunda beden eğitimi öğretmenleriyle beden eğitimi zümre öğretmenlerinin birbirleriyle olan yüksek ve düşük işbirliği düzeyinin sebeplerinin irdelenmesi ve duruma neden olan faktörlerin ortaya çıkarılması amacıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonunda metin haline getirilmiş olan veriler Nvivo 9.0 paket programına aktarılarak içerik analizi yapılmıştır. Verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmayı hedefleyen içerik analizinde olguyu yorumlama sürecinde nitelikler birbirine benzeyen kod, kategori ve temalar yoluyla okuyucunun anlayabileceği şekilde bir araya getirilip, düzenlenip yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak amacıyla katılımcı teyidi kullanılmıştır (Merriam, 2013). Araştırmanın güvenilirliği için ise beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde verdikleri cevaplar nitel araştırma konusunda uzmanlaşmış öğretim üyesince incelenmiş ardından “görüş birliği ve “görüş ayrılığı” yansıtan kodlar düzenlenmiştir. Güvenirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın geliştirdiği formül kullanılmıştır (Miles ve Huberman. 1994). Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı). Elde edilen sonuç itibarıyla güvenilirlik katsayısı 0,90 çıktığından çalışma güvenilir kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın Nicel Bulguları

Bu bölümde araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar ışığında alt problemlere göre analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre İşbirliği Düzeyi Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Erkek	77	3.86	0.74	.143	.774
Kadın	48	3.84	0.10		

Tablo 5 incelendiğinde, Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçlarına göre beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine ilişkin işbirliği düzeyleri puan ortalamalarında istatistiksel açıdan fark çıkmamıştır ($p=0.774$).

Tablo 6. Okuldaki Zümre Sayısına Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İşbirliği Düzeyi Anova Testi Sonuçları

Zümre Sayısı	N	X	Ss	Anova Testi		Scheffe testi
				f	p	Grup
2	30	4.01	.571	6.03	.003*	2 ile 5 ve üstü
3-5	65	3.83	.775			
5 ve üstü	30	3.51	.649			

* $p < .05$

Beden eğitimi öğretmenlerinin okulundaki zümre sayılarına göre “Anova Testi” sonuçları tablo 6 incelendiğinde okulundaki zümre sayısı 2 olan 30 öğretmen, 3-5 arası olan 65 öğretmen, 5 ve üstü olan 30 öğretmen olduğu görülmektedir.

Okulunda zümre sayısı 2 olan öğretmenlerin puan ortalaması ($x=4.01$), 3-5 yıl olan öğretmenlerinki ($x=3.83$), 5 ve üstü ise ($x=3.51$) olduğu görülmektedir. Anova testi sonucunda zümre sayıları arasındaki anlamlı bir fark ($p=0.03$) olduğu belirlenmiştir. Aralarındaki farkın hangi zümre sayılarından kaynaklandığını ortaya çıkarmak için post-hoc testlerinden scheffe kullanılmıştır. Test sonucuna göre 2 ile 5 ve üstü zümre sayısına sahip öğretmenleri arasında anlamlı bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 7. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaşlarına göre işbirliği düzeyleri Anova testi sonuçları

Yaş	N	X	Ss	Anova Testi		Scheffe testi
				f	p	Grup
22-32	50	3.80	.652	12.6	.000*	22-32 ve 44 üstü 33-43 ve 44 üstü
33-43	52	3.64	.625			
44 yaş ve üstü	23	4.40	.487			

Tablo 7’de beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre “Anova Testi” sonuçları gösterilmektedir. Tabloya göre 22-32 yaş aralığında 50 öğretmen, 33-43 yaş aralığında 52 öğretmen, 44 yaş ve üstünde 23 öğretmen bulunmaktadır.

22-32 yaş beden eğitimi öğretmenlerinin $x=3.80$, 33-43 yaş arası öğretmenlerin $x=3.64$, 44 ve üst yaşlardaki öğretmenlerin puan ortalamasının $x=4.40$ olduğu belirlenmiştir. Anova testi ve ardından yapılan Scheffe testi sonucunda 22-32 ile 44 yaş üstü arasında, 33-43 ile 44 üstü yaş grupları arasında anlamlı bir fark ($p=0.00$) olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın Nitel Bulguları

Bu bölümde bulgular, nicel verilerin sonucundan faydalanılarak hazırlanan görüşme sorularına beden eğitimi öğretmenlerinin vermiş olduğu cevaplar neticesinde oluşturulmuştur. Araştırmada zümre öğretmenlerine uygulanan ölçek sonunda birbirleriyle olan işbirliği düzeyinin en yüksek ve en düşük çıkan grubun neden bu şekilde düşündükleri, beden eğitimi zümre öğretmenlerinin işbirliği noktasında zorlandığı konular, neden işbirliği yapılması gerektiği, beden eğitimi zümre öğretmenlerinin düşük ve yüksek düzeyde işbirliği seviyesinin olmasının temel nedenleri gibi sorularla nicel sonuçlar irdelenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgular “Dış Dinamikler” ve “İç Dinamikler” olarak 2 ana başlık olarak incelenmiştir.

A-) Dış Dinamikler

Beden eğitimi öğretmenlerinin bu bölümde yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplar daha çok beden eğitimi zümre öğretmenlerinin işbirliği düzeyini etkileyen dış etkenleri ortaya çıkarmaktadır. Beden eğitimi öğretmenleriyle görüşmeler neticesinde verdikleri cevaplar ışığında öğretmenlerin işbirliğini etkileyen temel faktörleri “Zümre Sayısı”, “Malzeme Kullanımı”, “Salan veya Saha Kullanımı”, “Evrak İşleri”, “Okul Sporları”, “Milli Bayram ve Törenler” şeklinde belirtmişlerdir.

“**Zümre Sayısı**”; Beden eğitimi öğretmenleri özellikle “Okuldaki Zümre Sayısı”nın işbirliği düzeyini etkilediğini zümre sayısının artması beden eğitimi öğretmenleri arasındaki uyumu zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Bu durumla ilgili olarak Asım (33), *Bundan önceki okulunda 5 zümreydik. Ya bir iş yapacağız biri tamam diyor diğeri yok, birinin hoşuna gitse diğeri sevmiyor. Herkes memnun olmuyor. Valla şimdi çok rahatım* (şimdiki okulunda 1 zümresi var) şeklinde ifade etmektedir.

“**Malzeme Kullanımı**”, Görüşmede beden eğitimi öğretmenleri malzeme yeterliği konusunda ise zaten problem yaşandığını bir de bunların kullanımı noktasında sıkıntı yaşanmaması için öğretmenlerin çok fazla özen göstermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Aytaç (45), *Şimdi okulda hepimiz (okulundaki beden eğitimi öğretmenlerini kastediyor)*

derslerde aynı zamanda benzer branşları işliyoruz. Çoğu zaman dersler çakışabiliyor, e zaten 3 5 tane top var. Hangi sınıf o topları alacak, ne kadar kullanacak gibi gibi, yani problem yaşamayalım diye ekstra çaba sarf ediyoruz. Osman (30), Sabah geliyorum okula hiçbir şey yerli yerli yerinde değil bir malzemenin yeri nereyse oraya konulmalı kimse kimsenin arkasını toplamak zorunda kalmamalı düzeltiyorum diğer gün geliyorum her şey darmadağınık.

“Salon veya saha kullanımı”; Görüşmelerde beden eğitimi öğretmenlerinin en çok problem yaşanan konulardan biri “salon veya saha kullanımı” olduğunu belirtmektedir. Ülkemizde okulların birçoğunda spor salonu bulunmadığı ve okul bahçelerinin de istenen düzen ve büyüklükte olmadığından beden eğitimi öğretmenleri özellikle aynı saat diliminde dersi beden eğitimi olan birden fazla sınıf bahçede olduğunda problem yaşandığı ifade etmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri genel olarak kalabalık okullarda işbirliğinin ister istemez daha fazla olması gerektiğini söylerken aksi durumda sıkıntıların arttığını söylemektedir. Hasan (39), *8 tane zümre öğretmeni var okulda ister istemez birkaçı ile aynı anda dersler çakışabiliyor zaten kısıtlı bir alan olduğundan birtakım zorluklar yaşıyoruz öğretmen arkadaşlar öğrencileri serbest bıraktığında ders işleyen öğretmene bu durum problem oluyor çünkü serbest kalan öğrenci diğer sınıfın telefon düzenini bozuyor.*

“Evrak İşleri”; beden eğitimi öğretmenlerinin sorun yaşadığı konulardan biridir. Görüşmelerde zümre olarak beden eğitimi öğretmenleri bu noktada tüm yükün 1-2 kişiye yüklendiği diğerlerinin sadece kâğıt üzerinde katıldığı veya yaptığı bir iş durumuna geldiği saptanmıştır.

- *Okulda zümre başkanı seçilecek arkadaş kimse olmak istemiyor. [Hatice -35]*
- *Neden?*
- *Yani herkes biliyor kim seçilirse idareyle iletişime o geçecek belgeyle dosyayla o ilgilenecek, (gülerek) Allahtan ben geçen sene oldum.*

“Okul Sporları”; Beden eğitimi öğretmenleri işbirliği noktasında oldukça önemsemekte ve bu konuda kendi aralarında daha az sorun yaşamaktadır. Görüşmelerde en alt grupta en üst grupta “Evrak İşleri”nin aksine “Okul Sporları” konusunda oldukça gönüllü ve arzulu olduğu gözlemlenmiştir. Buğra (25), *sene başında oturup konuşuyoruz herkes fikrini söylüyor hazırlayacağı branşı seçiyor herhangi bir sıkıntı olmuyor. Benzer şekilde Sude (40), daha önce 4 5 farklı okulda çalıştım yani arkadaşlarla bu konuda hiç problem yaşamadım herkes okul sporlarına katılım noktasında istekli oluyor. Beden eğitimi öğretmenleri, olanak ve*

imkanlar sağlandığı takdirde okul sporlarına katılmanın öğrenciler açısından önemli olduğunu düşünmektedirler.

“Milli Bayram ve Törenler”; kategorisinde beden eğitimi öğretmenleri geçmiş yıllara nazaran günümüzde çok fazla görev ve sorumluluğun kalmadığını ifade ederlerken özellikle işbirliği noktasında son derece uyumlu çalışıldığını belirtmişlerdir. Zaman geçtikçe beden eğitimi öğretmenlerinin bu konudaki hassasiyetlerinin azaldığını zümre olarak hazırlanması gereken gösterilerde, tören hazırlıklarında sıkıntıların olabildiğini belirtmişlerdir.

- *Bizler önceden her gün saatlerce öğrenci öğretmen güneşin altında gösteri hazırlamaya çalışırdık hiçte gocunmazdık, şimdi de bir şey hazırlanacaksa yapılacaksa severek yaparım ama arkadaşlar hocam beni idare et diyor.* [Cebraail -43]
- *Peki neden böyle diyorlar?*
- *Yani bırak hazırlamayı katılmak bile külfet geliyor şimdikilere.* [Cebraail -43]

B- İç Dinamikler

Bu temada, beden eğitimi öğretmenlerinin işbirliği düzeyini etkileyen öğretmenin bireysel özelliklerinden ve karakter yapısından kaynaklı etmenlere yer verilmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde beden eğitimi öğretmenlerinin işbirliği düzeyini etkileyen temel faktörlerin *“Öğretmenin yaşı”*, *“Mesleki deneyim”*, *“Sorumluluk”*, *“Birlikte hareket edebilme (ekip olma)”*, *“Mesleğe adanma (işini sevme)”* olduğu tespit edilmiştir.

“Öğretmenin yaşı”; kategorisinde beden eğitimi öğretmenleri öğretmenin yaşı artıkça ortak yol bulmaya çalıştığını, yaşla birlikte geçmişe kıyasla daha da olgunlaştığını belirtmişlerdir. *Hakkı (50), Eskiden bazı konularda arkadaşlarla inatlaşabiliyordum. Şimdi artık yaşlandık sayılır arkadaşlar saygı duyuyor. Artık zamanla insanın hırsları da törpüleniyor.*

“Mesleki deneyim”; kategorisinde de benzer şekilde beden eğitimi öğretmenleri meslekte geçirilen süre artıkça genel olarak olaylara bakış açısının değişebildiğini sistemin dışına çıkıp aykırı davranmak yerine sistemin içinde olduğu gibi süreci sürdürmeyi tercih etmekte olduklarını belirtmişlerdir. *Hüseyin (42), Mesleğe başlamadan önce hayalini kurduğum ortamla başladıktan sonraki ortamın çok farklı olduğunu gördüm. Tabi genciz çalışmak istiyoruz. Şimdiki gibi değilim, yanlış bir şey gördüm mü, hoşuma gitmeyen bir şey oldu mu söylüyorum tabi... şeklinde söylerken başka bir öğretmen ise genel olarak görüşmede söylenenlerin aksine Melike (34), *valla ben yedimde neysem şimdi de öyleyim. Varsa bir problem söylerim ister hoşlarına gitsin ister gitmesin... şeklinde ifade etmiştir.**

“Sorumluluk”; yapılan görüşmelerde katılımcılar, beden eğitimi öğretmenin iyi bir zümre olabilmesi için sorumluluk duygusunun gelişmiş olması gerektiğini vurgulamışlardır. Sorumluluk sahibi bir öğretmenle daha kolay işbirliği yapılacağını belirtmişlerdir.

- *Laf aramızda özellikle bazı bayan hocalarımız makyajına gösterdiği özeni derse göstermiyor [Aytaç-45]*
- Erkek öğretmenlerin daha düzenli olduğunu mu düşünüyorsunuz?
- *Yoo bizimkiler de çok farklı değil hepsinde anemi var ama daha iyiler bence [Aytaç-45]*
- Nasıl yani anemi derken?
- *Her ders boyunca çay içe içe (gülerek)... [Aytaç-45]*

“Birlikte hareket etme (ekip olma)”; kategorisinde beden eğitimi öğretmenleri zümre olmanın temel koşullarından biri olarak görmekte, ortak hedef ve amaçlar doğrultusunda alınan kararların arkasında durulması gerektiğini belirtirken, beden eğitimi öğretmenlerinin en önemli özelliklerinden biri olduğunu vurgulamışlardır. Asım (33), *Gerçekten söylüyorum diğer zümrelerde bu ilişkiyi göremezsiniz. İldeki diğer arkadaşlarla birlikte birinin düğünü olur cenazesi olur hep birlikte gideriz.* Bir başka katılımcı da benzer şekilde; (Hüseyin 42), *Biz sadece kendi okulumuzdaki zümreyle değil başka okullardaki arkadaşlarla da sürekli görüşüyoruz. Öğretmenlerin son derece sosyal olduğu bir branşız...* (Hüseyin 42), *Ben Antep'e gelmeden önce tüm beden eğitimci arkadaşlarla gençlik sporu boykot etmiştik...* şeklinde ifade etmiştir.

“Mesleğe adanma (işini sevmeye)”; Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenlerinin bu kategoride özellikle sıkıntılarının olduğunu bazı beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sevgi ve saygı noktasında problem yaşadığını bu durumda diğer öğretmenleri etkilediğini belirtmiştir. Emir (29); *Bazı arkadaşlar var okula gelme inanın yokluğu anlaşılmaz. Defteri öğrenci getirip dolduruyor, malzemeleri gidip alıp dağıtıyor zil çaldığında geri götürüp yerine koyuyor.* Hasan (39), *Benim bir tane zümre vardı adam yoklama bile almazdı hiçbir şey yapmaz sadece okula gidiyordu, beden en orada bulunuyordu başka hiçbir şekilde okulda yoktu, Ayşe(35) ... bu şekilde ders işleyeceksek hademe de işler dersi..*

Nicel Bulgulara İlişkin Tartışma

Bu araştırma ile amaçlanan beden eğitimi öğretmenlerinin işbirliği düzeyini belirlemek ve beden eğitimi öğretmenlerinin birbirleriyle olan işbirliğini etkileyen etmenleri ortaya çıkarmaktır. Nicel verilere bakıldığında cinsiyet değişkeninde her iki grubunda genel anlamda işbirliği düzeyinin (Erkek $x=3.86$, Kadın $x=3.84$) yüksek olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine ilişkin işbirliği düzeyleri puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin okulundaki zümre sayıları 2 olan öğretmenlerin puan ortalaması $x=4.01$, 3-5 zümre olan öğretmenlerin $x=3.83$, 5 ve üstü zümre olan öğretmenlerin ise $x=3.51$ olduğu görülmekte ve 2 ile

5 ve üstü zümre sayısına sahip öğretmenler arasında ise anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Böyle bir farkın ortaya çıkmasında zümre sayısının fazla olması öğretmenler arasında uyumu ve işbirliğini zorlaştırdığı zümre sayısının az olması ise olumlu bir etki yaptığı düşünülebilir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaşlarına göre işbirliği düzeylerine bakıldığında ise 22-32 yaş öğretmenler $x=3.80$, 33-43 yaş arası öğretmenler $x=3.64$, 44 ve üst yaşlardaki öğretmenlerin puan ortalamasının $x=4.40$ olduğu belirlenmiştir. 22-32 ile 44 üstü arasında, 33-43 ile 44 üstü yaş grupları arasında anlamlı bir fark ($p=0.00$) olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu durumun sebebi olarak yaşla birlikte olgunlaşan öğretmen yılların getirdiği deneyimle birlikte orta yol bulabilmesi olabilir.

Literatüre bakıldığında öğretmenlerin işbirliği düzeyinin yüksek olması işbirliği içinde çalışması, gerek kişisel gerekse mesleki gelişimine olumlu bir etki yaptığı görülmektedir. Utley vd. (2003), öğrencilerin okul başarısını arttırmak isteniyorsa okuldaki öğretmenler arasındaki işbirliğinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda okullarda yapılan zümre çalışmalarının amacına ulaşamadığını, işlevlerini yerine getiremediği, öğretmenler arası işbirliğini düşük olduğu ifade edilmektedir (Küçük vd. 2004; Demirtaş 2010).

Özkan ve Arslantaş'ın (2013) yaptığı çalışmada okul yöneticileri; öğretmenlerin işbirliğine çok önem vermediklerini oysaki eğitim öğretim noktasında işbirliği içinde olmaları gerektiğini belirtmektedir. Gökyer'in (2011) yapmış olduğu ilköğretim okulu zümre öğretmenler kurulu toplantılarının gerçekleşme düzeyi adlı çalışmada 1-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin deneyimli öğretmenlere kıyasla toplantılarda konuşulan bazı konulara daha az önem vermektedir. Sezer vd. (2014) yaptığı çalışmada mesleğinde yeni sayılabilecek (1-10 yıl) öğretmenlerin ekip çalışması ve zümre çalışmalarının verimliliği noktasında kıdemli öğretmenlere göre daha olumlu baktıkları ve istekli oldukları ortaya çıkmış ve kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre işbirliğine dayalı çalışmalarda daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Şahin vd. 'nin (2011) yaptığı çalışmada da 1-5 ile 6-10 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlerin zümre öğretmenler kurulu toplantılarını daha etkili ve verimli bulmaktadır.

Nitel Bulgulara İlişkin Tartışma

Araştırmanın nicel bulguları sonucunda işbirliği düzeyi en yüksek 10 ve en düşük 10 beden eğitimi öğretmeniyle yapılan yüz yüze görüşmeler neticesinde ortaya çıkan ham verilerin içerik analizleri yapılarak 2 tema oluşturulmuştur. Bunlar dış dinamikler ve iç dinamiklerdir. Dış Dinamikler teması; “Zümre Sayısı”, “Malzeme Kullanımı”, “Salan veya Saha Kullanımı”, “Evrak İşleri”, “Okul Sporları”, “Milli Bayram ve Törenler” kategorilerinden oluşurken, İç Dinamikler teması ise “Öğretmenin yaşı”, “Mesleki deneyim”, “Sorumluluk”, “Birlikte hareket edebilme (ekip olma)”, “Mesleğe adanma (işini sevmeye)” kategorilerinden oluşmuştur.

Dış dinamikler temasında beden eğitimi öğretmenleri “Okuldaki Zümre Sayısı”nın işbirliği düzeyini etkilediğini zümre sayısının fazla olmasının birtakım avantajları olsa da genel olarak beden

eğitimi öğretmenlerinin işbirliğini zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Niyazi (42); “7 8 tane beden eğitimi öğretmenin olduğu bir okulda 1 tane olumlu tarafı varsa 5 tane olumsuzluğu var.” şeklinde ifade etmiştir. Görüşmede beden eğitimi öğretmenleri en çok sıkıntı yaşadıkları konuların başında “Salon veya saha kullanımı” ve “Malzeme Kullanımı” geldiğini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri özensiz bir şekilde malzeme kullanılmasının ve özellikle kalabalık okullarda aynı ders saatinde birden fazla beden eğitimi dersinin olması işbirliği noktasında problemleri beraberinde getirdiğini vurgulamışlardır. Beden eğitimi ve spor derslerinde malzeme ve uygun tesis dersin işlevselliği açısından oldukça önemlidir (Miller, 2011). Ancak yapılan çalışmalar bu konuda yetersizliğin olduğunu göstermektedir (Özcan ve Mirzeoğlu, 2014; Demirhan vd. 2014; Pepe ve Bozkurt, 2011; Demirhan vd. 2008; Sağın, 2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşmelerde belirttiği öğretmenlerin özensiz malzeme ve salon veya saha kullanımı işbirliğini düzeyini etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenleri “evrak işleri” kategorisinde okullarda yıllık plan, zümre tutanakları, spor kulübü dosyası gibi sorumlulukların beden eğitimi zümresinin birlikte hazırlanması gerekirken öğretmenlerin bu noktada tüm yükü 1 2 öğretmene bırakması işbirliğinde kopukluğa yol açtığını söylemektedir. Güler vd.’nin (2015) yaptığı çalışmada katılımcı öğretmenler evrak işlerinin fazla olduğunu söylerken Uğraş vd.’nin (2017) beden eğitim öğretmenleriyle yaptığı çalışmada birçok öğretmenin tutulması gereken dosya ve evrakları gereksiz birer iş yükü ve zaman kaybı olarak gördüğünü ifade etmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri “Okul Sporları” ve “Milli Bayram ve Törenler” kategorilerinde işbirliğinin oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin genel olarak olumlu bir bakış açısına sahip olması diğer kategorilere nazaran bu noktada daha fazla uyumlu ve işbirliği içinde çalışabilmelerini kolaylaştırmış olabilir.

İç dinamikler temasında beden eğitimi öğretmenleri “Öğretmenin yaşı”, “Mesleki deneyim”, “Sorumluluk”, “Birlikte hareket edebilme (ekip olma)”, “Mesleğe adanma (işini sevme)” kategorilerinden oluşmuştur.

Beden eğitimi öğretmenleri “Öğretmenin yaşı”, ve “Mesleki deneyim” kategorilerinde öğretmenlerin belli yaştan sonra ve meslekte geçirilen uzun yılların ardından daha çok yapıcı olmaya çalışıldığını geçmiş bilgi ve tecrübelerini işbirliğine yansıtabildiklerini aktarmışlardır. Öğretmenin meslekteki deneyim süresi arttıkça daha fazla bilgi birikime sahip olması beklenir (Black ve Halliwell 2000). Gökyer’in (2011) çalışmasında da kıdem yılı arttıkça öğretmenlerin daha girişken ve konuşkan olduğunu genç öğretmenlerin eğitim öğretimle ilgili bazı konuları önemsiz görebildiğini belirtmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin zümreleri hakkında sorun yaşayabildikleri noktalardan birinin de öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını yerine getirmediğini bu durumu önemsemediklerini ifade etmişlerdir. Oysa Lee ve Mitchell, (2011) bir ekibin performansının artırılması için 5 temel faktörün olduğunu bunlardan birinin de üyelerin kendi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğini

söylemektedir. Çalışmamızın aksine Uğraş'ın (2018) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerin mesleki sorumluk duygusunun çok yüksek düzeyde olduğu çıkmıştır.

Yapılan görüşmede katılımcılar gerçek anlamda zümre olabilmenin koşullarında birinin “*Birlikte hareket edebilme (ekip olma)*”, olduğunu söylerken beden eğitimi öğretmenlerinin özellikle ders dışı konularda çok iyi bir işbirliği geliştirebildiklerini bu konuda diğer zümrelere göre oldukça aktif olduklarını belirtmektedirler. Asım (33), *Gerçekten söylüyorum diğer zümrelerde bu ilişkiyi göremezsiniz. İldeki diğer arkadaşlarla birlikte birinin düğünü olur cenazesi olur hep birlikte gideriz... şeklinde ifade etmektedir. Zaten iyi bir işbirliğinin olabilmesi için ekipte ilişkilerin oldukça iyi olması gerekir (Lee ve Mitchell, 2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin “Mesleğe adanma (işini sevme)” noktasında problemlerin olduğunu bu durumun öğretmenlerin kendisinin yanında zümre öğretmenlerini de etkilediğini belirtirken Hasan (39), Benim bir tane zümre vardı adam yoklama bile almazdı hiçbir şey yapmaz sadece okula gidiyordu, bedenen orada bulunuyordu başka hiçbir şekilde okulda yoktu, Ayşe (35) ... bu şekilde ders işleyeceksek hademe de işler dersi.. şeklinde dile getirerek durumu gözler önüne sermektedir.*

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın nicel boyutunda öğretmenlerin işbirliği düzeyi oldukça yüksek çıkması öğretmenlerin bu noktada kendilerini eksik görmemesi onların tamamen yeterli oldukları anlamına gelmemektedir. Çünkü araştırmanın nitel boyutuna bakıldığında öğretmenlerin işbirliği ölçeğinde çıkan yüksek ortalamaya rağmen aslında zümreleri ile birçok noktada sıkıntıların olduğu, genel olarak beden eğitimi öğretmenlerinin anlaşılamadığı, anlaşmakta zorlandığı konularda çatışmaların yaşandığı ifade edilmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak çeşitli çıkarımlarda bulunulabilir;

- Okulların başarısını arttırma noktasında öğretmenler arasında işbirliğinin oldukça önemli olduğu aşık bir durumken bu durum beden eğitimi ve spor derslerinde daha fazla gün yüzüne çıkmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin daha rahat çalışabileceği ortamlar kazandırılmalı gerekli olan kaynaklar sağlanmalıdır.
- Beden eğitimi öğretmenlerin yaşadığı problemler ile ilgili olarak okul yöneticileri belirli zamanlarda toplanarak bilgi almalıdır.
- Beden eğitimi zümre öğretmenlerinin toplantılarda almış oldukları kararların hayata geçirilip geçirilmediği noktasında takibi sağlanarak geçirilmediyse nedenleri ortaya çıkarılmalıdır.
- Bireysel davranışların eksik yönlerini açığa çıkaracak, işbirliğinin önemini ortaya koyacak ekip olmanın avantajlarının yansıtacak hizmet öncesi ve sonrası eğitimler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aydın, F. (2018). Coğrafya dersi zümre toplantılarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(40), 75-86.
- Ayık, A. Ada Ş. (2007). İlköğretim okullarında oluşturulan okul kültürü ile okulların etkililiği arasındaki ilişki. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 8(2), 429-446.
- Black, A. L. ve Halliwell, G. (2000). Accessing practical knowledge: how? why?. *Teaching And Teacher Education*, 16(1), 103-115.
- Brownell, M. T., Yeager, E., Rennells, M. S. ve Riley, T. (1997). Teachers working together: What teacher educators and researchers should know. *Teacher Education and Special Education*, 20(4), 340-359.
- Creswell J. W. (2017) Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları araştırma deseni. (çev. Selçuk Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. ve PlanoClark, V. L. (2014). Karma yöntem araştırmaları. (çev. Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J.W. (2006). Understanding mixed methods research, (Chapter 1). http://www.sagepub.com/upm-data/10981_Chapter_1.pdf. adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 27 Nisan 2019.
- Çalışkan, H., Yıldırım, Y. ve Kılınç, G. (2018). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına ve e-müfredata ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 30-61. DOI: 10.30855/gjes.2019.05.01.003
- Çelebi, N., Vuranok, T.V. ve Hasekioğlu Turgut, I. (2016). Zümre öğretmenlerinin işbirliği düzeyini belirleme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 803-820.
- Çubukçu, Z. ve Girmen, P. (2006). Ortaöğretim kurumlarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 121-136.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, Y., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Güven, B., Kangalgil, M., Hünük, D., Koca, C., Açıkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 157-180.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F. ve Kangalgil, M. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-2).
- Demirtaş, H., Üstüner, M., Özer, N. ve Cömert, M. (2008). Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 55-74.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35, (158).
- Erhan, S.E. ve Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler, *Journal of Physical Education and Sport Sciences*. 11(3): 57-66.
- George, D., ve Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference* (10. Baskı). Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Goddard, Y. L., Goddard, R. D., ve Tschannen-Moran, M. (2007). A theoretical and empirical investigation of teacher collaboration for school improvement and student achievement in public elementary schools. *Teachers collegerecord*, 109(4), 877-896.

- Göksoy, S. ve Yenipınar, Ş. (2015) Öğretmenlerin okul zümre öğretmenler kurullarına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 205, 26-43.
- Gökkyer, N. (2011). İlköğretim okulu zümre öğretmenler kurulu toplantılarının gerçekleşme düzeyi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2).
- Güler, M., Altun, T. ve Türkdoğan, A. (2015). Investigating the views of mathematics teachers on the effectiveness of branch teachers committee meeting. *elementary Education Online*, 14(2), 395-406.
- Hardman, K. (2008). Physical education in schools: A global perspective. *Kinesiology*, 40(1): 5-28.
- Hart, A. W. (1998). Marshalling forces: Collaboration across educator roles. (D. G. Pounder Ed.), *Restructuring schools for collaboration: Promises and pitfalls* (s. 89-120).
- Kayrı M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51- 64.
- Kılcan, B., Çepni, O. Ve Kılınç, A.Ç. (2018). Examining social studies teachers' views on branch teachers' Committee Meetings. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 143-153.
- Küçük, M., Ayvacı, H. Ş., Altıntaş, A., Artvin, D., ve Trabzon, D. (2004). *Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantı Kararlarının Eğitim ve Öğretim Uygulamaları Üzerindeki Yansımaları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Lee, T. W., ve Mitchell, T. R. (2011). Working in research teams: lessons from personal experiences. *Management And Organization Review*, 7(3), 461-469.
- MEB, 2017. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Eğitim Kurulları ve Zümreleri Yönergesi, Sayı: 83203306, Madde:11.
- Merriam S.B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (çev. S. Turan). 3. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Miles B.M. ve Huberman M.A. (1994). *Qualitative Data Analysis : An Expanded Sourcebook*. 2nd Edition. Calif.: SAGE Publications.
- Miller, D. P. (2011). Associations Between The Home And School Environments And Child Body Mass Index. *Social Science & Medicine*, 72(5), 677-684.
- Özcan, G., ve Mirzeoğlu, A. D. (2014). Beden Eğitimi Öğretim Programına İlişkin Öğrenci, Veli ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 98-121.
- Özkan, M. ve Arslantaş, H. İ. (2013). Etkili Öğretmen Özellikleri Üzerine Sıralama Yöntemiyle Bir Ölçekleme Çalışması. *Trakya University Journal Of Social Science*, 15(1), (311-330).
- Patton, M. Q. (2002). Twodecades of developments in qualitative inquiry: A personal, experiential perspective. *Qualitative socialwork*; 1(3): 261-283.
- Pepe, K. ve Bozkurt, I. (2011). Research For Determining On What Level Physical Education And Sport Lesson, Carried Out İn Elementary Schools, Reaches Its Aims. *Ovidius University Annals, Series Physical Education And Sport / Science, Movement And Health*, 11(1), 48-59.
- Sağın, A.E. (2018) *Öğretmen dönüşümü özelinde beden eğitimi öğretmenliği: nereden? nereye?*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no: 512263).
- Schechter, C. ve Tschannen - Moran, M. (2006). Teachers' sense of collective efficacy: An international view. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 480-489.

- Sezer, Ő., Albez, C., Akan, D., ve Ada, Ő. (2014). İlköğretim Okullarında Zümre Öğretmenler Kurulu Çalışmalarının Etkililiğİ Üzerine Bir İnceleme. *Middle Eastern & African Journal Of Educational Research*, 7, 4-19.
- Shachar, H. ve Shmuelewitz, H. (1997). Implementing cooperative learning, teacher collaboration and teachers' sense of efficacy in heterogeneous junior high schools. *Contemporary educational psychology*, 22(1), 53-72.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen Niteliğİ ve Öğretimdeki Rollerİ. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(4), 597-608.
- Şahin, E., Maden, S. ve Gedik, M. (2011). Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantılarının Etkililiğinin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak Değİlendirilmesi (Erzurum İl Örneğİ). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 155-172.
- Şişman, M.(2011).*Eğitimde Mükemmellik Arayışı: Etkili Okullar*. (2.Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık,
- Tashakkori, A. ve Creswell, J. W. (2007). Thenewera of mixed methods. *Journal of Mixed Methods Research* 1(1), 3-7.
- Uğraş, S. (2018). Beden eğitimi öğretmenleri kendilerini hangi konularda yetersiz hissediyor?. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Uğraş, S., Güllü, M., Eroğlu, E., ve Özen, G. (2017). Ortaokulda Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarda Tutulan Evrak ve Dosyalar Hakkındaki Düşünceleri. *Marmara University Journal of Sport Science* 2(2), 8-20. doi: 10.22396/sbd.2017.27
- Utlley, B. L., Basile, C. G. ve Rhodes, L. K. (2003). Walking İn Two Worlds: Master Teachers Serving As Site Coordinators İn Partner Schools. *Teaching And Teacher Education*, 19(5), 515-528.
- Ünlü, H., Sünbül, A. M., ve Aydos, L. (2009). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Birlikte Çalışma Yeterlikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 39(184), 192-202.
- Vangrieken, K., Dochy, F., Raes, E. ve Kyndt, E. (2015). Teacher collaboration: A system aticreview. *Educational Research Review*, (15), 17-40.
- Yenipınar, Ő. (2018) Okul Müdürlerinin Zümre Çalışmalarını Yönetebilme Durumu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4), 2447-2474.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık,

EXTENDED ABSTRACT

The coterie teachers' board consists of teachers teaching the same course in a school. The Board meets at least three times before the beginning of the academic year, at the beginning of the second semester and at the end of the academic year. The purpose of the group meetings; to plan and coordinate education, to improve the quality of education and training, to develop opinions and suggestions about education, to ensure communication, harmony and cooperation between the same areas (MoNE, 2017). One of the coterie within the school can be considered as the smallest organizational unit in which education is planned (Göksoy and Yenipınar, 2015). It can be said that groups can be more effective in producing new ideas than individuals (Lunenburg and Ornstein, 2013) and therefore, if the coterie decisions made in the school are used correctly, it will increase the efficiency of education (Bateman and Snell, 2016; Yenipınar, 2018). It is stated in the studies conducted in our country that teacher cooperation plays an important role in creating a strong school environment and this situation will contribute to the achievement of the goals of the school. However, it was determined that the cooperation between teachers was not at the desired level (Demirtaş, 2010; Ayık and Şükrü, 2007; Çubukçu and Girmen, 2006). It is seen that most of the decisions taken in the coterie meetings were not implemented and were not carried out effectively (Demirtaş et al. 2008; Küçük et al. 2004). In some studies, it was stated that the decisions taken in the coterie meetings remained on paper (Aydın, 2018; Şahin, Maden & Tetik, 2011). The most striking point about coterie meetings is that teachers see these meetings as formality (Çalışkan, Yıldırım and Kılınç, 2019; Gökyer, 2011; Güler, Altun and Türkdoğan, 2015; Kılcan, Çepni and Kılınç, 2018; Şahin, Maden and Gedik, 2011).

Physical education teachers are the leading teachers who need to work in cooperation both inside and outside the school. Physical education teachers may have to use the sports facility and equipment at the same time while other branch teachers are teaching in their classes. Considering the inadequacies of facilities and sports equipment (Demirhan et al., 2014; Erhan and Tamer, 2009; Hardman, 2008), it can be stated that the importance of cooperation increases. This situation makes cooperation inevitable (Ünlü et al. 2009). In the study conducted by Karabulutlu and Pulur (2017), it was found that physical education teachers had good level of competence to cooperate with school family and community. However, no study was conducted to determine the level of cooperation between physical education teachers.

In this study, in order to reveal the level of cooperation between physical education teachers and to determine the factors that cause this situation, mixed method was used in which quantitative and qualitative research methods were used together. First of all, the screening model, which is a quantitative research method, was used to reveal the level of cooperation of physical education teachers with each other. This model provides a quantitative description of the general tendency, attitude or views by studying the present situation in the universe (Creswell, 2017, p. 155). In the

second part, the interviews with the 10 teachers with the highest and the lowest level of cooperation scores obtained as a result of the analysis of the quantitative part.

In the study, the Turkish-adapted version (by elebi, Vuranok, Turgut (2016)) of the scale called Teamwork, developed by Clark, was used as a quantitative data collection tool after the validity and reliability analyzes of the scale were performed. Semi-structured interview form was used to collect qualitative data. Participant confirmation was used to ensure the internal validity of the study (Merriam, 2013). For the reliability of the research, their answers in the interviews with physical education teachers were examined by a faculty member who specialized in qualitative research. Subsequently, codes reflecting consensus and disagreement were issued. The formula developed by Miles and Huberman was used for reliability calculation (Miles and Huberman, 1994).

In the quantitative part of the research, it was seen that the cooperation levels of physical education teachers were generally high. In the qualitative part, despite the high levels of teachers' cooperation, it was found that many factors negatively affected the cooperation. It has been observed that some factors negatively affect the level of cooperation of the physical education teachers such as; high number of coteries in the school; physical education teachers do not pay attention to materials and field use, especially in crowded schools; assigning paperworks to only a few people; problems with teachers' sense of responsibility and liking their job.

In the quantitative dimension of the research, the fact that the teachers' cooperation level is quite high and that the teachers do not see themselves as incomplete does not mean that they are completely sufficient. Because, when the qualitative aspect of the research is examined, it is stated that despite the high average in the scale of cooperation of teachers, there are problems in many points with the coteries and there are conflicts in the subjects that physical education teachers generally cannot agree and have difficulty in understanding.